

Економічний ефект виводить таку систему на рубіж самокупності через 4-5 лет в номінальному (не аварійному) режимі. Хоча, конечно, это зависит от масштаба гостиницы и ее уровня [3].

Для снижения исходной стоимости, наиболее оптимальным будет вариант, когда установкой АСУ будет заниматься компания, имеющая значительный опыт монтажа и наладки и, соответственно, располагающая информацией о специфике работы и надежности различных компонентов систем разных производителей. И в этом случае у заказчика также будет обеспечено гарантийное и послегарантийное обслуживание.

АСУ позволит гостиницам сократить время на обработку поступающих комплексных заявок на бронирование и информация о предстоящем заезде оперативно поступает в службу горничных, которым необходимо подготовить номер для приезда гостей. Также минимизируется время обработки данных по реализации пакетов услуг в бухгалтерии. Создание интегрированной гостиничной информационной сети позволит свести к минимуму необходимость дублирования информации и, соответственно, избежать ошибок, возникающих при ручном вводе данных. Экономия труда даже одного работника в день позволит сэкономить за год существенную сумму, не говоря уже об избежании дорогостоящих ошибок.

Правильная организация работы горничных за счет использования оперативного управления номерным фондом позволяет оптимально планировать загрузку обслуживающего персонала. Наибольшей отдачи можно ожидать от использования блока оптимизации управленческих решений.

Выводы. Применение АСУ позволит гостиницам значительно снизить время обслуживания и количество ошибок, улучшить качество обслуживания, что влечет за собой минимизацию накладных расходов, облегчает аудит и способствует росту положительного имиджа средства размещения среди потенциальных клиентов и конкурентов, что, несомненно, наилучшим образом скажется на конкурентоспособности предприятия.

Таким образом, можно четко проследить целесообразность применения автоматизированных систем управления в гостиничном бизнесе.

Источники и литература:

1. Волченко Т. Пять звезд : [Электронный ресурс] / Т. Волченко. – Режим доступа : <http://www.moshotel.ru/index.php?act=article&id=360>
2. Плотникова Н. И. Комплексная автоматизация турбизнеса : учеб. метод. пособие / Н. И. Плотникова. – М. : Советский спорт, 2001. – Ч. 2 : Информационные технологии в сфере гостеприимства. – 208 с.
3. Академия гостеприимства : [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.studioplus.com.ua/article/acad_gost/1.pdf
4. Компания «UCL» (Ukrainian Computer Laboratory) : [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://ucl.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=31&Itemid=47

Буценко І.М., Умерова Л.М.

УДК 339.5

МІСЦЕ КРАЇН ЄС НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ ПОСЛУГ

I. Вступ. Сучасний розвиток світової економіки супроводжується розгортанням глобалізаційних процесів, які докорінно змінюють характер функціонування міжнародних ринків. З одного боку, прискореними темпами зростає міжнародний ринок послуг, з іншого – посилюється транснаціоналізація світового господарства, причому найактивніше транснаціональний капітал проникає саме на цей ринок. В останнє десятиліття міжнародний ринок послуг не лише зростає, але й зазнає трансформації.

Визначення особливостей функціонування міжнародного ринку послуг потребує дослідження основних суб'єктів ринку, серед яких все більше виокремлюються країни ЄС.

II. Постановка проблеми. Концептуальні засади функціонування міжнародного ринку послуг висвітлено у працях вітчизняних та зарубіжних авторів, зокрема Демідової Л. [1], Мельника Ю. [3], Романківа І. [4], Філіпенко А. [5]. Окремі аспекти функціонування країн ЄС на міжнародному ринку послуг було відображено в роботах Белеки С., Горі С. 2, звітах Європейської комісії [6; 7]. Однак позиції країн ЄС на міжнародному ринку послуг не було досліджено в достатній мірі.

Мета роботи – визначити місце країн ЄС на міжнародному ринку послуг, виявити особливості їх участі в міжнародній торгівлі послугами.

III. Результати дослідження. На сучасному етапі економічного розвитку ринок послуг є сферою, яка відіграє значну роль в економічному розвитку багатьох країн світу. Поряд з міжнародним товарним ринком він все більше набуває пріоритетного значення. Це пов'язано з підвищенням впливу сфери послуг на розвиток міжнародних зв'язків, поліпшенням економічного стану країн та окремих регіонів, можливістю поповнення валютних надходжень держав.

Різноманітність міжнародних послуг та їх подальша диверсифікація повністю відповідають характеру сучасного розвитку людства, економічних систем і науково-технічного прогресу. Транспортні, інформаційні, культурно-рекреаційні послуги, зв'язок, оптова і роздрібна торгівля, кредитно-фінансові операції, страхування, операції з нерухомістю, сфери обігу, виробничі послуги, ремонт та обслуговування автотранспорту – лише частина переліку сучасних послуг у системі міжнародної економічної діяльності [4, с.

На сучасному етапі економічного розвитку торгівля товарами становить приблизно 80% світового зовнішньоторговельного обороту, а торгівля послугами – близько 20%. Протягом останніх років простежується тенденція поступового зростання частки сектору послуг в міжнародній торгівлі. Значне підвищення частки послуг в міжнародній торгівлі, порівняно з попередніми роками, відбулося в 2009 році (рис. 1).

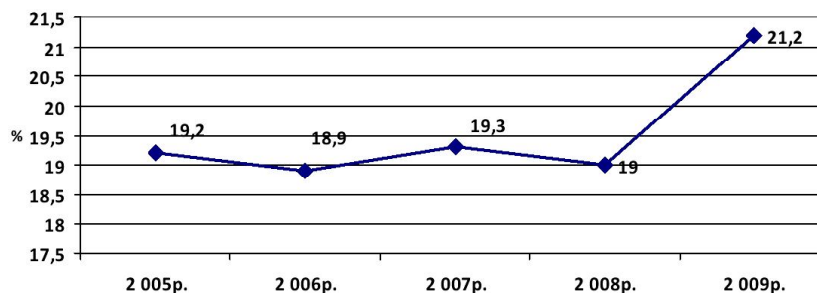

Рис. 1. Частка сектору послуг в міжнародній торгівлі*

*розраховано на основі даних джерела 9

Протягом 2005-2009 рр. обсяги світової торгівлі послугами зростали рекордними темпами – середньорічне зростання становило близько 12 %, причому цей показник постійно зростає та призводить до збільшення частки сектора послуг в світовій торгівлі [2]. У 2009 р. загальний обсяг світової торгівлі послугами становив 6,7 трлн. дол. США, з яких більша частка (близько 43%) припадала на країни ЄС (рис. 2).

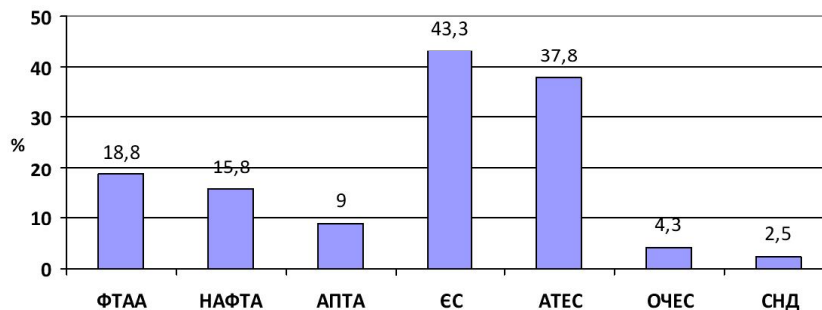

Рис. 2. Основні учасники світового ринку послуг: регіональний аспект, 2009 р.*

*побудовано на основі даних джерела 9

Країни ЄС займають лідируючі позиції на світовому ринку послуг, однак протягом 2005-2009 рр. частка країн ЄС у світовій торгівлі послугами дещо зменшилася з 44,9 % у 2005 р. до 43,3 % у 2009 р. на фоні загальносвітового спаду ділової активності (рис. 3).

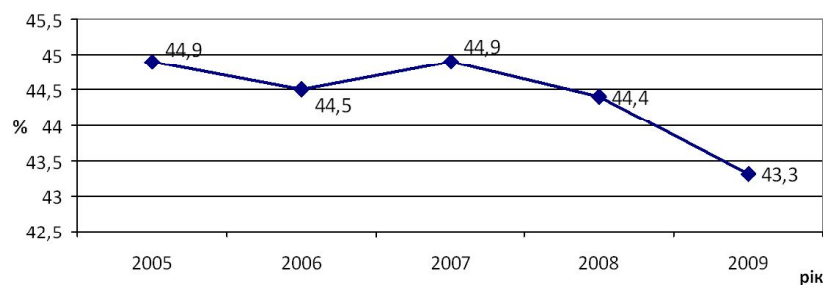

Рис. 3. Частка країн ЄС в міжнародній торгівлі послугами*

*побудовано на основі даних джерела 9

Найвищий темп приросту торговельного обороту країн ЄС у міжнародній торгівлі послугами протягом останніх років спостерігався в 2006 р., він склав 19,8%, що перевищило аналогічний загальносвітовий показник (18,7 %). У 2008-2009 рр. міжнародна торгівля країн ЄС формувалася в умовах погіршення зовнішньоекономічної кон'юнктури. Скорочення кількості трансграничних операцій внаслідок спаду ділової активності, а також їх вартісних параметрів призвело до зниження торговельного обороту послуг до

Таблиця 1. Частка країн ЄС у міжнародній торгівлі послугами, 2005-2009 рр.*

Показники	2005 р.		2008 р.		2009 р.
	Світ в цілому				
Експорт, млн. дол. США		2898519		3888798	3414581
Імпорт, млн. дол. США	2463105	2744551	3234180	3666851	3252457
Зовнішньоторговельний оборот, млн. дол. США	5023332	5643070		7555649	6667038
ЄС					
Експорт, млн. дол. США		1340999	1620122	1808496	1545929
Імпорт, млн. дол. США		1171137	1388575		1343236
Зовнішньоторговельний оборот, млн. дол. США		2512136	3008698	3355533	2889165
Частка в міжнародній торгівлі, %	44,9		44,9	44,4	43,3

*розраховано на основі даних джерела 9

В умовах глобальної економічної кризи торгівля послугами країн ЄС виявилася більш стабільною, ніж торгівля товарами. Це пояснюється такими причинами, як нематеріальна природа послуг, менша кількість посередників, що знижує залежність від наявних фінансових ресурсів, можливість розширення аутсорсингу послуг та ін. [6].

Ступінь впливу глобальної фінансової кризи на різні сектори послуг не була однозначною. Зниження обсягів торгівлі послугами країн ЄС у 2009 р. відбулося переважно за рахунок зниження обсягів торгівлі транспортними послугами (зниження загальних обсягів торгівлі на 7,9 %), що пояснюється тісним зв'язком даного сектору послуг із міжнародною торгівлею товарів. Зовнішня торгівля фінансовими послугами, послугами в сфері подорожей значно зменшилася у вартісних показниках (табл. 2).

Експорт та імпорт послуг зв'язку, комп'ютерних та інформаційних послуг продовжує зростати всупереч нестабільній глобальній ситуації. Стосовно торгівлі послугами будівництва, їх експорт з країн ЄС знизився на 4,4 %, однак імпорт значно виріс на 17 % (див. табл. 2).

Таблиця 2. Торгівля послугами країн ЄС з рештою світу (зовнішньорегіональна торгівля), млрд. євро [8].

Вид послуги			2008 р.		2009 р.	
	Експорт	Імпорт	Експорт	Імпорт	Експорт	Імпорт
Всього послуги	507,3	419,5	529,5	443,3		415,5
Транспорт	123,1		136,0	111,5	109,9	88,4
Подорожі	75,5	94,6		95,1	68,1	86,4
Інші послуги, у т.ч.:		215,2		232,6	302,4	229,6
- послуги зв'язку	10,1	10,5	11,1	11,3		12,2
- будівельні	16,4	8,0	18,3	10,0	17,5	11,7
- страхові	14,9	8,1	14,7	7,9	14,8	6,9
- фінансові	53,4	20,1	49,7	19,1	43,1	16,9
- комп'ютерні та інформаційні		11,2	29,3	12,2	30,7	12,7
- роялті та ліцензійні послуги	26,4	35,5		38,7		39,2
- інші ділові послуги	144,7	108,3	154,7	119,5		116,7
- послуги приватним особам, в галузі культури та рекреаційні	4,8		5,1	6,2	4,9	5,8
- державні		7,3	8,5		7,7	7,4
Інші		7,0		4,2	0,4	11,2

За обсягами експорту на міжнародному ринку послуг домінують такі країни ЄС, як Велика Британія, Франція, Німеччина, Італія, Нідерланди та Іспанія, на які припадає близько 27 % світового експорту послуг станом на 2009 р. (табл. 3). Ці країни забезпечують найрізноманітнішу номенклатуру послуг, її високотехнологічні зразки.

Протягом 2005-2009 рр. спостерігалось зменшення частки вищенаведених країн у загальних обсягах світового експорту послуг. Зростання питомої ваги країн ЄС в цілому в міжнародній торгівлі послугами до 2008 р. включно відбувається за рахунок інших країн ЄС, зокрема країн, що мають дещо нижчий рівень економічного розвитку. Ця тенденція пояснюється процесами конвергенції, що здійснюються в рамках ЄС.

Таблиця 3. Частка окремих країн ЄС на міжнародному ринку послуг, 2005-2009 рр.*

Країна	Експорт, %		Імпорт, %		
	2007 р.	2008 р.	2007 р.		2009 р.
Франція		4,3	4,2		3,9
Німеччина		5,7	6,8	8,1	
Італія	3,2	3,1		3,8	3,6
Нідерланди	2,8		2,7	2,6	2,5
Іспанія		3,7		3,0	2,7
Велика Британія	8,2		6,9	6,2	5,6
Разом		28,0		27,7	26,3

Велика Британія, Франція, Німеччина, Італія, Нідерланди та Іспанія домінують на міжнародному ринку послуг одночасно і за обсягами імпорту. Однак ці країни залишаються переважно нетто-експортерами послуг, за виключенням Німеччини та Італії (див. табл. 3).

Значну частку міжнародної торгівлі послугами ЄС складає внутрішньорегіональна торгівля. У 2009 р. 58 % торгівлі послугами країн ЄС відбувалося в рамках регіонального об'єднання. Частка внутрішньорегіональної торгівлі послугами поступово знижується з 59,3 %, який спостерігався у 2004 р. Значний спад як у внутрішньо-, так і зовнішньорегіональному експорті послуг у 2009 р. був першим у міжнародній торгівлі послугами країн ЄС після стабільного росту з 1992 р. Максимальні значення у внутрішній та зовнішній торгівлі ЄС було досягнуто в 2008 р. (рис. 4).

Аналіз балансу зовнішньої торгівлі послугами ЄС за окремими країнами-членами в 2008-2009 рр. свідчить про те, що глобальна фінансова криза мала найбільший негативний вплив на торговельний баланс Нідерландів і Бельгії, а також Великої Британії, у якої при цьому позитивне сальдо залишається високим. Німеччині вдалося значно покращити свій баланс у 2009 р. порівняно з 2007 р., що призвело до зміни негативного сальдо торгівлі послугами на позитивне. Для Іспанії та Франції також характерним є значне покращення протягом 2007-2009 рр.

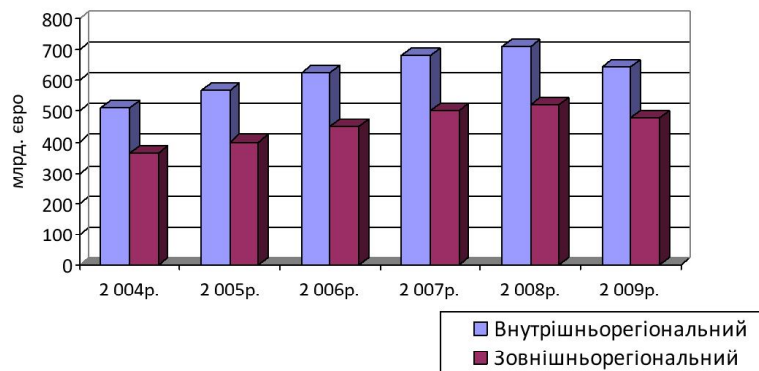

Рис. 4. Внутрішньо- та зовнішньорегіональний експорт послуг з ЄС, млрд. євро*

*побудовано на основі даних джерела 8

За секторами послуг у внутрішньо- та зовнішньорегіональній торгівлі країн ЄС існують певні відмінності. Подорожі є сектором послуг, для якого частка зовнішньорегіонального експорту ЄС (28,1 % у 2008 р.) у загальному експорті послуг країн ЄС значно нижчий, ніж внутрішньорегіонального експорту. Експорт транспортних (48,5 %) та інших послуг (45,4 %) є дещо більш зовнішньо орієнтованим, ніж послуги в цілому. Будівництво є сектором послуг, у якому країни ЄС експортують переважно за межі ЄС, ніж до країн-членів ЄС (частка зовнішньо регіонального експорту складала 55,5 % у 2008 р.). Для страхових послуг ця частка складала 50,5 %, для роялті та ліцензійних послуг – 52,6 %. Більш зорієнтованими на внутрішню торгівлю є сектори послуг зв'язку (34,4 %), а також комп'ютерних та інформаційних послуг (39,2 %). Однак протягом останніх п'яти років спостерігалася тенденція до збільшення частки зовнішньо регіональної торгівлі ЄС в обох секторах. Фінансові послуги та інші ділові послуги характеризуються відносно рівномірним розподілом зовнішньо- та внутрішньо регіонального експорту [6].

Стосовно географічної структури торгівлі послугами країн ЄС, найбільш вагомим торговельним партнером залишаються США, однак частка США у зовнішньоторговельному обороті ЄС поступово знижується та у 2009 р. складала 27,5 % (табл. 4).

Таблиця 4. Географічна структура торгівлі послугами країн ЄС з основними торговельними партнерами, %*

Країна	Експорт			Імпорт			Зовнішньоторговельний оборот	
	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2008 р.	2009 р.
США	27,5	25,6	24,8	30,1	30,6	29,1	29,1	27,5
Швейцарія	12,2	12,8	13,2	11,1	11,4	11,4	11,6	12,4
Китай	3,3	3,9	3,8	3,4	3,5	3,2	3,3	3,5
Росія	3,7	4,0	3,8	2,8	3,1	2,6	3,3	3,3
Японія		3,7		3,4	3,4	3,1	3,5	3,3
Норвегія		3,5	-	2,7	-	3,3	3,2	-
Канада	2,4		2,2	2,3		2,0	2,2	2,1
Сінгапур	2,2	2,3	-	1,9	-	2,0	2,1	-
Туреччина	1,3	1,2	-	2,9	-	2,1	2,0	-
Австралія	2,1	2,3	-	1,4	-		1,9	-
Гонконг		1,7		1,8		1,6	1,8	1,6
Індія		1,7	1,8	1,8			1,7	1,8
Бразилія	1,4		1,8	1,4			1,3	1,7

Країна	Експорт			Імпорт			Зовнішньоторговельний оборот		
	2008 р.	2008 р.	2008 р.	2007 р.	2008 р.	2008 р.	2008 р.	2009 р.	
Південна Корея	1,5	-	-	1,0	-	-	1,3	-	
Південна Африка	1,2	-	-	1,1	1,0	-	1,2	1,1	
Єгипет	0,6	-	-	1,4	1,5	-	1,0	-	
Мексика	0,9	-	-	0,7	-	-	0,8	-	
Хорватія	0,5	-	-	1,2	-	-	0,8	-	
Марокко	0,5	0,6	-	1,0	-	-	0,8	-	
Таїланд	0,4	0,5	-	1,2	1,1	-	0,7	-	
Разом***	72,8		56,4		73,9		74,3	73,2	
								57,2	

*побудовано на основі даних джерела 8

** „-“ – дані відсутні

***низька частка країн в географічній структурі за 2009 р. обумовлена відсутністю даних для певних країн

Другим найбільшим торговельним партнером ЄС є Швейцарія, за якою слідує Китай, Росія, Японія та Норвегія. Таблиця 4 свідчить про зниження торгівлі послугами ЄС із вищевказаними країнами, за винятком Швейцарії та Китаю, в наслідок глобальної економічної кризи.

Сальдо зовнішньої торгівлі послугами країн ЄС із США у 2007 р. характеризувалося як позитивне (9,1 млрд. євро), у 2009 р. сальдо змінилося на негативне та склало -7,6 млрд. євро. До погіршення сальдо зовнішньої торгівлі послугами країн ЄС із США призвело зменшення експорту країн ЄС таких видів послуг, як транспорт (-21 % у 2009 р.), подорожі (-12 % в 2008 р. і -10 % у 2009 р.), фінансові послуги (-11 % у 2008 р. і 2009 р.) та інші ділові послуги (-12 % у 2009 р.) [6]. Ця ситуація пояснюється складними фінансовими проблемами, з якими зіткнулися компанії США з початком кризових процесів у другій половині 2008 р. та значною девальвацією долару США відносно євро.

Торгівля послугами ЄС збільшилася з більшістю країн – основних партнерів та призвела до підвищення позитивного сальдо, не враховуючі США, протягом останніх двох років. Найвищий рівень позитивного сальдо характерний для торгівлі послугами ЄС з Швейцарією (22,3 млрд. євро в 2008 р. і 16,1 млрд. євро в 2009 р.). Позитивне сальдо в торгівлі послугами з Росією продовжує зростати та досягло 7,6 млрд. євро в 2009 р. З іншого боку, позитивне торговельне сальдо з Японією зменшилося і в 2008 р., і в 2009 р. майже на 1 млрд. євро. Аналогічна тенденція спостерігалася у торгівлі послугами з Норвегією та Сінгапуром. Одночасно позитивне сальдо збільшилося у торгівлі послугами з Китаєм, Бразилією та Австралією в 2008 р. Найбільший дефіцит спостерігається у торгівлі з Туреччиною, Єгиптом, Хорватією, Таїландом і Марокко, переважно через високий дефіцит у секторі подорожей.

IV. Висновки. Країни ЄС займають лідируючі позиції на світовому ринку послуг, однак протягом 2005-2009 рр. частка країн ЄС у світовій торгівлі послугами дещо зменшилася з 44,9 % у 2005 р. до 43,3 % у 2009 р. на фоні загальносвітового спаду ділової активності. За обсягами експорту на міжнародному ринку послуг домінують такі країни ЄС, як Велика Британія, Франція, Німеччина, Італія, Нідерланди та Іспанія, на які припадає близько 27 % світового експорту послуг станом на 2009 р. Стосовно географічної структури торгівлі послугами країн ЄС, найбільш вагомим торговельним партнером залишаються США, однак частка США у зовнішньоторговельному обороті ЄС поступово знижується. Значну частку міжнародної торгівлі

відбувалося в рамках регіонального об'єднання. Навіть в умовах світової кризи країни ЄС залишаються лідерами відносно інших учасників міжнародного ринку послуг.

Джерела та література:

1. Демидова Л. Глобализация рынков услуг: динамика и основные тенденции / Л. Демидова // Проблемы теории и практики управления. – 2005. – № 5. – С. 36-41.
2. Лейш Н. В. Розвиток зовнішньої торгівлі послугами України та країн ЄС як важливий індикатор рівня конкурентоспроможності національної економіки : [Електронний ресурс] / Н. В. Лейш, Ю. Г. Бочарова. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/13_NPN_2010/Economics/63093.doc.htm.
3. Мельник Ю. Міжнародний ринок послуг в умовах транснаціоналізації економіки / Ю. Мельник // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2007. – № 3. – С. 84-94.
4. Романків І. Аналіз розвитку ринку послуг у сучасній світовій економіці / І. Романків // Наукові записки / Тернопільська акад. нар. госп-ва. – Тернопіль, 2005. – Вип. 14. – С. 82-84.
5. Філіпенко А. Тенденції розвитку світового ринку послуг у сучасних умовах / А. Філіпенко // Вісник Тернопільської академії народного господарства. – Тернопіль, 2005. – Вип. 5, ч. 1. – С. 45-56.
6. Bielecki S. EU27 international trade in services declined in 2009 following the onset of the global financial crisis / S. Bielecki, S. Gori // Statistics in focus. – № 37. – 2010. – p. 8.
7. European economic statistics 2010 : Eurostat Statistical books / European Commission. – Luxembourg : Publication Office of the European Union, 2011. – 211 p.
8. Slowdown in EU27 external trade in services in 2009 // Eurostat newsrelease. – № 177. – 25 November. – 2010.
9. Eurostat : [Electronic resource] / European Commission. – The access mode : <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>.
10. Statistics of UNCTAD : [Electronic resource]. – The access mode :